

A MAGÁNJOG KÖZJOGIASODÁSA AZ ONLINE TÉRBEN

A közjog és a magánjog kapcsolata DSA rendeletben

Papp János Tamás*

1. A közjogról és a magánjogról

A közjog és a magánjog elhatárolása a jogelmélet egyik alapvető kérdése, amely történelmileg folyamatosan változó és gyakran vitatott téma. A klasszikus megközelítés szerint a közjog alapvetően az állam és az egyén, valamint a közhatalom és a társadalom viszonyát szabályozza, míg a magánjog a polgárok és a magánszereplők közötti kapcsolatokat rendezi.¹ Ez az alapvető különbség a jogalkalmazásban és a jogi szabályozás módszereiben is megmutatkozik. A közjogban az állam hatalmi túlsúlya és a közhatalmi eszközök dominálnak, míg a magánjog inkább a jogalanyok közötti egyenlőségre és a szerződési szabadságra épít.² E megkülönböztetés eredete egészen az ókori Rómáig vezethető vissza, a római jogban azonban ez a felosztás nem volt olyan szigorú és dogmatikus, mint ahogyan azt később értelmezték. A római jogászok nem tekintették ezt egy szigorú „vagy-vagy” dichotómiának, hanem inkább egy didaktikus és praktikus megkülönböztetésnek, amely többé-kevésbé elkülöníthető jogi jellegzetességeket jelölt.³ A középkor joggyakorlatában a közjog és a magánjog közötti különbségtétel még kevésbé volt jelentős, és csak a kora-újkori Német-Római Birodalomban kezdett újból felbukkanni a *ius publicum* fogalma.⁴ Ekkor azonban még inkább tematikus területekre utalt, és a jogi gondolkodás szempontjából nem volt abszolút kettéosztás.⁵ A közjog és a magánjog elválasztása a 18. századtól kez-

* Egyetemi adjunktus, PPKE JÁK. ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8682-6900>

¹ Schadl György: *Magyar polgári jogi alapok*. Budapest, Wolters Kluwer, 2020. 18.

² Moór Gyula: *A jogrendszer tagozódásának problémája*. Budapest, Magyar Tudományos Akadémia, 1937. 151.

³ Hamza Gábor: A modern jogrendszerek tagozódása és a római jogi tradíció. *Állam és Jogtudomány*, 2005/1–2. 27–28.

⁴ Zlinszky János: *Ius publicum. A római közjog története*. Budapest, Osiris, 1998. 4.

⁵ Nótári Tamás: Hamza Gábor professzor székfoglaló előadása a Magyar Tudományos Akadémián. *Magyar Jog*, 2005/1. 62.

dett el szigorúbb formát ölteni, különösen az észjogi irányzatok rendszerező törekvései nyomán. Az állam és a társadalom közötti határvonal kihangsúlyozása a 19. században vált dominánssá, a német pandektisták fogalmi építkezése pedig tovább erősítette ezt a megközelítést, ami a közjog és a magánjog közötti szigorú dichotómiát eredményezte.⁶ Ugyanakkor a jogfejlődés során világossá vált, hogy ez a kettéosztás soha nem volt teljes és következetes. Az állam ugyanis a magánjogi viszonyokban is részt vehet, például szerződő félként, miközben bizonyos magánjogi jogviszonyoknak is lehetnek közjogi vonatkozásai. Ennek megfelelően a közjog és a magánjog közötti elhatárolás sem volt minden jogrendszerben általánosan jellemző.

A magyar jogrendben a közjog és a magánjog elválasztása különböző jogelméleti, jogdogmatikai és pozitívjogi megközelítések alapján vizsgálható. Jogelméleti értelemben az elválasztás célja a jogrendszer átlátható és rendszerezett struktúrájának kialakítása, míg a jogdogmatikai megközelítés a konkrét jogi problémák megoldására szolgáló érvelési eszközként alkalmazza a kettéosztást.⁷ Pozitívjogi értelemben az elválasztás csak akkor jelenik meg, ha valamely jogszabály kifejezetten utal a közjog és a magánjog közötti különbségtételre.⁸ A magyar jogrendben különösen az tapasztalható, hogy a közjog és a magánjog elválasztása jogdogmatikai szinten is problematikus: bár az elméleti kategóriák hasznosak lehetnek a jogrendszer áttekinthetősége szempontjából, a valóságban ezek a kategóriák gyakran átfedik egymást, és a jogalkalmazás során is nehéz egyértelmű határvonalat húzni.

Az elméleti megközelítések közül természetesen az Ulpianus által kidolgozott érdek-központi modell az egyik legismertebb. Eszerint a közjog és a magánjog alapvetően a védett érdekek mentén különíthető el: a közjog a közérdekeket, míg a magánjog a magánérdekeket szabályozza. Ez az értékelméleti megközelítés hosszú időn át meghatározó volt a jogrendszerek számára, de több kritika is érte.⁹ Grosschmid Béni például arra hívta fel a figyelmet, hogy bár a közjog és magánjog elválasztása alapvetően egyértelműnek tűnik, a részletekben ez az elkülönítés sokszor esetleges.¹⁰ Szladits Károly tovább vitte ezt a gondolatot, és az érdek-alapú megközelítés gyengeségére mutatott rá: a közérdekű és magánérdekű életviszonyok megkülönböztetése gyakran önkényes és homályos, és jelentős mértékben függ az adott történelmi és társadalmi kontextustól.¹¹ Moór Gyula más megközelítést képviselt, amikor a szabályozás tárgyát helyezte a középpontba: szerinte a közjog az állam tevékenységét, míg a magánjog a magánszemélyek (mind természetes, mind jogi személyek) cselekvéseit szabályozza.¹² Vannak azonban, akik szerint a mai magyar jogrendszerben már nincs is szükség arra, hogy

⁶ Hamza Gábor: A magánjog és a közjog kapcsolata az európai jogtudományban. *Jogelméleti Szemle*, 2007/2. <http://jesz.ajk.elte.hu/hamza30.html>

⁷ Szabó Miklós: A jogrendszer. In: Szabó Miklós (szerk.): *Bevezetés a jog- és államtudományokba*. Miskolc, Bíbor, 2012. 115.

⁸ Szabó Imre: *Jogelmélet*. Budapest, Közigazgatási és Jogi Könyvkiadó, 1977. 60.

⁹ Eörsi Gyula: *Összehasonlító polgári jog*. Budapest, Akadémiai Kiadó, 1975. 86.

¹⁰ Hamza (2005) i. m. 3–4.

¹¹ Szladits Károly: *A magyar magánjog. Általános rész. Személyi jog*. Budapest, Grill Károly Könyvkiadó Vállalata, 1941. 12.

¹² Moór (1937) i. m.

szigorú elválasztási kritériumokat alkalmazunk a közjog és a magánjog között, hiszen azok pozitívjogi és jogdogmatikai jelentősége minimális.¹³

A tudományos diskurzusokban a közjog és a magánjog viszonyára vonatkozó felfogások változatlanul heterogének. Egyes elméletek szerint a két jogterület közötti különbség mesterséges, és a modern jogrendszerek egyre inkább egységes irányba haladnak, ahol a közjog és a magánjog közötti elválás csupán a történeti fejlődés egyik maradványa. Más felfogások szerint azonban ezek az eltérések alapvetőek és megkerülhetetlenek, hiszen a közjog és a magánjog eltérő célok és funkciók szolgálatában állnak, és így szükséges fenntartani a közöttük lévő világos különbséget. E két eltérő szemlélet között azonban számos köztes álláspont létezik, amelyek a közjog és a magánjog közötti fokozódó kölcsönhatást, valamint az ezzel járó új kihívásokat hangsúlyozzák. Ezek az álláspontok arra mutatnak rá, hogy a jogrendszer fejlődése során egyre nagyobb szükség van arra, hogy a közjogi és a magánjogi szabályozások együttműködjenek a társadalmi-gazdasági viszonyok megfelelő kezelésében.¹⁴ Az új technológiák, a globalizáció és a piaci integráció folyamata mind olyan tényezők, amelyek megkövetelik, hogy a közjog és a magánjog szabályozásai egymásra reagáljanak, és közösen járuljanak hozzá a társadalmi célok eléréséhez.

Bár a közjog és a magánjog közötti kapcsolódási pontok és egymásba fonódásuk egyre inkább megfigyelhető tendencia, e jogágak közötti tartalmi különbségek és eltérő módszertani megközelítések miatt a jogrendszer tagozódásának egyik legkomplexebb problémáját jelentik. A közjog és a magánjog eltérő dogmatikai alapjai és specifikumai azt eredményezik, hogy ugyan az integrációra törekvés nyilvánvaló, a két jogterület továbbra is lényegesen különbözik egymástól bizonyos alapelvek és célok tekintetében. Ennek megfelelően a közjog és magánjog viszonyának vizsgálata változatlanul időszerű és kiemelt fontosságú tudományos kutatási irány, mivel a jogtudomány fejlődése egyre inkább ráirányítja a figyelmet ezen jogterületek dinamikus változásaira.¹⁵

2. A magánjog közjogiasodása

A különbségek ellenére számos olyan terület van, ahol a közjog és a magánjog közötti határvonal gyakran elmosódik, ami tovább bonyolítja a két jogág közötti kapcsolat pontos meghatározását és kutatását.¹⁶ Moór Gyula szavaival élve a „magánosok joga és az állam joga nem két különálló, egymástól független jogvidék”,¹⁷ és ma már nincs a

¹³ Jakab András: *Közjog, magánjog, polgári jog. A dogmatikatörténet próteuszai és az új Ptk. tervezete. Állam- és Jogtudomány*, 2007/1. 16.

¹⁴ Gárdos-Orosz Fruzsina: *Alkotmányos polgári jog? Az alapvető jogok alkalmazása a magánjogi jogvitákban*. Budapest, Dialóg Campus, 2011. 25.

¹⁵ Nochta Tibor: A magánjog és a közjog viszonyáról az új Ptk. alapján is. *Jogtudományi Közlöny*, 2016/10. 482.

¹⁶ Bíró György: *Új magyar polgári jog. Általános tanok és személyek joga*. Miskolc, Novotni Alapítvány, 2013. 25.

¹⁷ Moór Gyula: *Az állam joga és a magánosok joga – Reflexiók Búza László: A közjog és magánjog fogalmi elhatárolásának kérdése című előadásához*. Kolozsvár, 1937. 30.

polgári jognak olyan része ahol ne volna észlelhető a közjog bizonyos fokú jelenléte.¹⁸ Ezt a folyamatot, azaz a magánjogi és közjogi szabályok közötti határvonal elmosódását szokás a magánjog közjogiasodásának nevezni.¹⁹

A közjog és a magánjog közötti kapcsolat történeti szempontból vizsgálva jól látható, hogy ezek a jogágak eleve nem mindig álltak szigorúan elhatárolható viszonyban egymással. A jogrendszer két ága közötti elválás folyamatosan változott a történelmi és politikai kontextusok hatására. A liberális gazdasági rendszerek fejlődésével a magánjog egyre nagyobb szerepet kapott a piaci viszonyok szabályozásában, ugyanakkor a közjog, és különösen az állam szabályozó szerepe sem volt elhanyagolható.²⁰ A 20. század második felében, különösen a második világháborút követően, a jóléti államok megjelenésével a közjogi szabályozás egyre inkább áthatotta a magánjogi viszonyokat.²¹ Az állami szerepvállalás a modern állam kialakulásával vált egyre erőteljesebbé, amely során a közjogi intézmények kezdték szabályozni a polgári jogi viszonyokat is, ennek során a közjogi szabályok a magánjogi viszonyokba is beavatkoznak annak érdekében, hogy a közérdek és az egyéni érdekek egyensúlyát biztosítsák.²² Az állam, mint szabályozó és jogalkotó, olyan jogi kereteket teremtett, amelyek lehetővé teszik a piac és a gazdasági viszonyok hatékony működését.²³ Ez különösen fontos a globalizált világban, ahol a magánjogi szabályozásnak nemcsak a nemzeti, hanem a nemzetközi magánjogi kapcsolatokban is helyt kell állnia.²⁴

A modern társadalomban és gazdaságban a közjog és a magánjog egymásra vannak utalva, vagyis az állami szerepvállalás, a jogalkotás és a szabályozás mind szükségessé teszi a magánjogi viszonyok megfelelő működéséhez, ahogy a magánjog is hozzájárul a közjogi célok megvalósításához. Demokratikus jogállamban a magánjog a közjogból is egyre nagyobb területeket von szabályozása alá.²⁵ Ez a közjog és a magánjog közötti erős kölcsönhatás azt mutatja, hogy a két jogág között valójában nagyon nehezen húzható éles határvonal. A közjogi szabályozások szükségesek a magánjogi viszonyok kereteinek biztosításához, míg a magánjogi szabályozás fontos szerepet játszik a gazdasági viszonyok alakításában, és ezáltal a közjogi célok elérésében is, így a két jogág közötti szoros kapcsolat a jogállam kiegyensúlyozott működése érdekében elengedhetetlen.²⁶

¹⁸ Nochta i. m. 483.

¹⁹ Sulyok Márton: Az Alapjogsértő bizonyítás összehasonlító alkotmányjogi összefüggései és a magánszférvédelem. *Eljárásjogi Szemle*, 2017/1. 8.

²⁰ Zoványi Nikolett: A fogyasztóvédelem történeti fejlődése és szabályozási elvei. *Debreceni Jogi Műhely*, 2011/3. 78. <https://doi.org/10.24169/DJM/2011/3/6>

²¹ Sárközy Tamás: A gazdasági jog kérdése Nyugat-Európában. *Állam- és Jogtudomány*, 1975/1. 95.

²² Lévayné Fazekas Judit: A magánjog kihívásai a XXI. században. *Jog – Állam – Politika*, 2020. Különszám. 133.

²³ Bán Dániel: Gazdasági jogi irányzatok a XX. századi német civilisztikában. *Corvinus Law Papers*, 2019/2. 8.

²⁴ Burián László: Európai kollíziós jog. Korszak- és paradigmaváltás a nemzetközi magánjogban? *Magyar Jog*, 2012/11. 695.

²⁵ Lábady Tamás: Alkotmányjogi hatások a készülő Ptk. szabályaira. In: Koltay András – Landi Balázs (szerk.): *Megtartott szó – Válogatott tanulmányok*. Budapest, Wolters Kluwer, 2018. 45.

²⁶ Lévayné Fazekas i. m. 133.

A magánjog közjogiasodásának területéről jelen tanulmányban két területet vizsgálunk behatóbban, mindkettőt az Európai Unió Digitális Szolgáltatásokról szóló rendelete²⁷ (DSA) kapcsán. Az egyik ilyen terület a kógens uniós magánjogi szabályok számának növekedése és ezzel párhuzamosan a privátautonómia csökkenése. Az európai jogi integráció folyamata egyre erősebb hatást gyakorol a tagállamok magánjogi rendszereire is. A fogyasztóvédelem és a technológiai piacok szabályozása terén az Európai Unió jelentős mértékben hozzájárult a jogi harmonizációhoz, amely az egyes nemzeti jogrendszerek egységesítését célozza. Ez a folyamat a közös európai magánjog kialakulásához vezethet, ahol az uniós jogszabályok és irányelvek egyre inkább befolyásolják a tagállamok belső jogalkotását.²⁸ A kógens, vagyis kötelező erejű szabályok száma folyamatosan növekszik a magánjogban. Míg korábban a felek nagyobb szabadsággal rendelkeztek szerződési feltételeik megállapításában, addig ma egyre több olyan előírás létezik, amelyektől a felek nem térhetnek el. A technológiai vállalatok, amelyek globális piacokon működnek, egyre több ilyen kötelező erejű szabályozással találkoznak, különösen az Európai Unió területén.²⁹ A másik vizsgált terület pedig a magánjogi viszonyokban megjelenő alapjogvédelem kérdése. Az utóbbi évek uniós jogalkotásának eredményeként egyre nehezebb különbséget tenni a közjogi és a magánjogi alapjogvédelem között. Korábban a közjogot elsősorban az állami hatalom és az állampolgárok közötti viszony szabályozására használták, míg a magánjog az egyének és magánszervezetek közötti kapcsolatokra fókuszált. Azonban az új technológiák megjelenésével és a fogyasztók védelme iránti igény növekedésével egyre több magánjogi szabályozás integrál alapjogvédelmi elveket, kialakítva így a magánjogi és közjogi elemek új szintézisét.³⁰ A multinacionális és transznacionális vállalatok rendkívül sajátos, befolyásos és jelentős hatalmi túlsúlyt képviselő magánjogi szereplők. E vállalatok gyakran nemcsak az egyénnel szemben gyakorolnak jelentős dominanciát, hanem esetenként még az államokkal szemben is. Ennek következtében egyre inkább szükségessé vált az alapvető jogok védelmének biztosítása akár a magánjogi szerződésekbe való beavatkozás révén is.³¹

3. Az online platformok magánjogi jelentősége

Az online platformok és a felhasználók között létrejövő viszonyok jogi alapja a felhasználási feltételek, amelyek magánjogi szerződésként funkcionálnak, és meghatározzák e

²⁷ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2022/2065 rendelete (2022. október 19.) a digitális szolgáltatások egységes piacáról és a 2000/31/EK irányelv módosításáról (digitális szolgáltatásokról szóló rendelet), HL L 277., 2022.10.27., 1–102. o.

²⁸ Giannantonio Benacchio: *Az európai közösség magánjoga*. Budapest, Osiris, 2003. 37–40.

²⁹ Lévayné Fazekas i. m. 140.

³⁰ Lábady Tamás: Magánjogi autonómia és állami beavatkozás. In: Csehi Zoltán – Raffai Katalin (szerk.): *Állam és magánjog*. Budapest, Pázmány Press, 2014. 25.

³¹ Chronowski Nóra: Az alkotmány/bíraskodás potenciálja az üzleti szféra okozta emberi jogsérelmekkel szemben. *Alkotmánybírószáji Szemle*, 2023/1. 4.

két fél kapcsolatának kereteit.³² Ezek a szerződések hasonló szerepet töltenek be, mint amikor egy házigazda megszabja az általa szervezett esemény (pl. házi buli) szabályait. Ahogyan a házigazda meghatározhatja a résztvevők magatartására vonatkozó előírásokat, például kit hív meg, milyen viselkedést vár el a jelenlévőktől, úgy az online platformok is meghatározhatják a felhasználók magatartási szabályait, azt, hogy milyen tartalmat lehet megosztani, és milyen feltételek mellett vehetik igénybe a szolgáltatást.³³

A felhasználási feltételek megsértése esetén a platformok saját „jogérvényesítő” mechanizmusokat alkalmaznak, melyeket egyoldalúan kialakított szabályrendszerük szerint hajtanak végre. Amennyiben ezeket a mechanizmusokat egy állam működéséhez hasonlítjuk, a platform üzemeltetője hasonlóan működik, mint egy jogalkotó: megalkotja a szabályokat, miközben a platform napi működéséért felelős rendszerek „kormányként” funkcionálnak, a szabályok betartását ellenőrző algoritmusok és felügyelők pedig a „rendőrség” szerepét töltik be. A felhasználói panaszokat kezelő mechanizmusok a „bíróság” szerepét láthatják el.³⁴ Azonban a valós államokkal ellentétben, ahol a hatalmi ágak elkülönülnek egymástól, a közösségi platformok esetében ezen funkciók koncentrálnak, egyetlen központi entitás, az üzemeltető kezében. Ebből fakadóan a döntési mechanizmusok átláthatósága, valamint az, hogy a döntések elleni jogorvoslati lehetőségek sokszor korlátozottak, alapvető problémát jelentenek a felhasználók számára.³⁵ A platformok szabályzatai nem alkotmányos alapelveken vagy általános jogszabályokon nyugszanak, hanem a platform saját, belső tapasztalatain és üzleti érdekein alapulnak. Ennek következtében nincs garancia arra, hogy a közösségi platformok által irányított nyilvános diskurzusok tiszteletben tartják a demokratikus alapelveket vagy az alapjogok védelmének követelményeit. A felhasználási feltételek ily módon nem csupán szerződések, hanem eszközök is, amelyek révén a platformok hatalmat gyakorolnak a felhasználói viselkedés és a nyilvános tartalmak felett, ami hosszú távon komoly hatással lehet a nyilvánosságra és a társadalmi párbeszédre.³⁶

A DSA jelentős mértékben befolyásolja az online platformok működését, s ami közvetlenül érinti a platformok és a felhasználók között létrejövő szerződéses viszonyokat. A DSA a közvetítő szolgáltatók – köztük az online platformok – kapcsán hivatott biztosítani az alapvető jogok és kötelezettségek következetes nyomon követését, az egyenértékű szankciókat valamennyi tagállamban, valamint a különböző tagállamok

³² Papp János Tamás: A közösségi oldalak felhasználási feltételeinek jogi természete. In: Koltay András – Török Bernát (szerk.): *Sajtószabadság és médiajog a 21. század elején 4.* Budapest, Wolters Kluwer, 2017. 187–201.

³³ Papp János Tamás: *A közösségi média szabályozása a demokratikus nyilvánosság védelmében.* Budapest, Wolters Kluwer, 2022. 143–146.

³⁴ Az érdekes kísérletként indult Facebook Oversight Board, mint „kvázi fellebbviteli fórum” a valóságban szinte elhanyagolható módon szolgál érdemi jogorvoslati lehetőségként a felhasználók számára. Ezzel kapcsolatban ld. még: Lendvai Gergely Ferenc: A Facebook „elitbírósga” kritikái megközelítésben. *Iustum Aequum Salutare*, 2023/3. 227–243.

³⁵ Gosztonyi Gergely – Lendvai Gergely Ferenc: Twitter kontra Taamneh és Gonzalez kontra Google, avagy ki a felelős az online platformokra feltöltött tartalomért? *Magyar Jog*, 2023/10. 588.

³⁶ Koltay András: *Az új média és a szólásszabadság.* Budapest, Wolters Kluwer, 2019. 235.

felügyeleti hatóságai közötti és az uniós szintű hatékony együttműködést.³⁷ A DSA által rendeleti szinten bevezetett szabályok számos olyan rendelkezést tartalmaznak, amelyek révén a közjogi szabályozás egyértelműen belenyúl a magánjogi szerződésekbe, vagyis az uniós közjog újraértelmezi és szabályozza a digitális térben a magánjogi viszonyokat. Ezzel a közjog és a magánjog közötti határvonal ismét elmosódik, és a közérdek védelme előtérbe kerül a privátautonómia területén.

4. A DSA és a privátautonómia

Az egyik, témánk szempontjából igazán érdekes terület, ahol a DSA belenyúl a platformok és a felhasználók közötti kapcsolatokba, a szerződési feltételek meghatározása és szabályozása. A DSA értelmezése szerint a szerződési feltételek minden olyan kikötést magukba foglalnak, függetlenül elnevezésüktől vagy formájuktól, amelyek a közvetítő szolgáltatók és a felhasználók közötti szerződéses kapcsolatot szabályozzák.³⁸ Ezekre a feltételekre vonatkozóan a DSA több konkrét követelményt is megfogalmaz. Azaz, bár nagyon korlátozott formában, de a szabályozás bizonyos pontokban korlátozza a platformok szerződési szabadságát azzal, hogy meg kell felelniük a DSA által előírt javarészt formai (átláthatósági, hozzáférhetőségi és egyértelműségi) követelményeknek.

A közvetítő szolgáltatók kötelesek tájékoztatni a felhasználókat a szolgáltatásuk során megadott információkra vonatkozó korlátozásokról, és értesíteniük kell őket a felhasználási feltételek lényeges változásairól. Ha a szolgáltatás kiskorúakat céloz, a használati feltételeket érthetően kell megfogalmazni számukra. Az online óriásplatformok és keresőprogramok világos, tömör és könnyen hozzáférhető összefoglalót nyújtanak a szerződési feltételekről, beleértve a jogorvoslati lehetőségeket is. Ezeket a feltételeket minden olyan ország hivatalos nyelvén közzé kell tenni, ahol a szolgáltatást kínálják.³⁹ A tárhelyszolgáltatóknak egyértelmű és konkrét indoklást kell adniuk, ha a felhasználó által megadott információk nem felelnek meg a szerződési feltételeiknek, és emiatt korlátozásokat alkalmaznak.⁴⁰ Az online platformok üzemeltetői kötelesek hatékony belső panaszkezelési rendszert biztosítani, amelyen keresztül a felhasználók fellebbezhetnek az olyan döntések ellen, amelyek szerint az általuk közzétett információk megsértik a platform szerződési feltételeit.⁴¹ Az online platformokat üzemeltető szolgáltatóknak a szerződési feltételeikben világosan és részletesen ismertetniük kell a visszaélésekkel kapcsolatos üzletpolitikájukat. Fel kell sorolniuk példákat azokra a tényekre és körülményekre, amelyeket figyelembe vesznek annak eldöntésekor, hogy egy adott magatartás visszaélésnek számít-e, illetve hogy mennyi ideig tartson a felfüggesztés.⁴²

³⁷ Gosztonyi Gergely: *Cenzúra Arisztotelésztől a Facebookig: A közösségi média tartalomszabályozási gyakorlatának komplexitása*. Budapest, Gondolat, 2022. 143–144.
<https://doi.org/10.24362/cenzura.gosztonyi.2022>

³⁸ DSA 3. cikk, u) pont.

³⁹ DSA 14. cikk.

⁴⁰ DSA 17. cikk.

⁴¹ DSA 20. cikk.

⁴² DSA 23. cikk.

Azon szolgáltatók, amelyek ajánlórendszereket használnak, kötelesek a szerződési feltételeikben világosan és érthetően meghatározni az ajánlórendszerük működésének fő paramétereit, valamint tájékoztatniuk kell a felhasználókat arról is, milyen lehetőségek állnak rendelkezésre ezen paraméterek módosítására vagy befolyásolására.⁴³ Az online óriásplatformokat vagy népszerű keresőprogramokat üzemeltető szolgáltatóknak kötelességük észszerű, arányos és hatékony kockázatsökkentési intézkedéseket bevezetni annak érdekében, hogy a szerződési feltételek módosításából és azok érvényesítéséből eredő kockázatokat mérsékeljék.⁴⁴ A DSA fenti rendelkezésein keresztül az uniós közjog tehát belenyúl a platformok és a felhasználók közötti magánjogi viszonyokba, amivel nemcsak a platformok működését korlátozza, hanem újraértelmezi a digitális térben lévő szerződéses viszonyokat, erősítve a közérdek védelmét és a felhasználók jogainak biztosítását.⁴⁵

A magánjogra általában jellemző privátautonómia, amely az egyének és jogalanyok szabad döntéshozatalát és cselekvési szabadságát jelenti, a gazdasági és kereskedelmi magánjog területén is központi szerepet játszik. Azonban ezen a területen a közérdek védelme érdekében gyakran visszaszorul, különösen akkor, amikor a piac működésének biztosítása és a társadalmi igazságosság fenntartása kerül előtérbe. A privátautonómia ezekben az esetekben sem veszti el teljesen a jelentőségét, hiszen a modern piacgazdaság alapvetően arra épül, hogy a jogalanyok szabadon köthessenek szerződéseket és döntsenek saját érdekeik mentén.⁴⁶ A gazdasági-kereskedelmi jogviszonyok világában a privátautonómia és a közérdek közötti egyensúlykeresés állandó kihívást jelent. A szabályozásnak egyszerre kell biztosítania a gazdasági szereplők számára a szükséges szabadságot a gazdasági tevékenységek végzéséhez, miközben a közérdek védelme érdekében szükséges korlátozásokat is be kell építenie a rendszerbe, ennek eredményeként „a magánautonómia is fokozottabban kénytelen a közakarat kívánalmaihoz igazodni”.⁴⁷ Ezek a korlátozások többek között a verseny tisztaságának fenntartását, a fogyasztók védelmét, valamint a környezetvédelem és más társadalmi célok előmozdítását szolgálják. A privátautonómia tehát gyakran találkozik a közérdek megóvására irányuló közjogi szabályozásokkal, amelyek a piaci szereplők magatartását is befolyásolják.⁴⁸ Fontos hangsúlyozni azonban, hogy a privátautonómia, mint a magánjog egyik alappillére, továbbra is domináns marad ezekben a jogviszonyokban is. Ez azért van így, mert a piacgazdaság működése alapvetően a szereplők közötti versenyre, az üzleti szabadságra és a szerződéses szabadságra épül. A piaci dinamizmus

⁴³ DSA 27. cikk.

⁴⁴ DSA 35. cikk.

⁴⁵ Alexander Peukert: Five Reasons to be Skeptical About the DSA. *Verfassungsblog*, 31 August 2021. <https://verfassungsblog.de/power-dsa-dma-04/>

⁴⁶ Fazakas Zoltán József: Gondolatok a gazdasági tevékenységek „kétarcúságáról”. In: Miskolczi-Bodnár Péter (szerk.): *10 éves a Polgári Törvénykönyv*. Budapest, Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar, 2024. 67–68.

⁴⁷ Szladits Károly: *Magyar magánjog. Első kötet: Általános rész*. Budapest, Grill, 1941. 109. Idézi: Vékás Lajos: *Fejezetek a magyar magánjogtudomány történetéből*. Budapest, Orac, 2022. 94.

⁴⁸ Serák István: A szerződéskötésre vonatkozó egyes jogi szabályok és megközelítések a privátautonómia mérlegén. *Iustum Aequum Salutare*, 2009/3. 221.

és hatékonyság fenntartásához szükség van arra, hogy a gazdasági szereplők széleskörű döntési lehetőségekkel rendelkezzenek, hogy képesek legyenek reagálni a gazdasági környezet változásaira, illetve versenyképes termékeket és szolgáltatásokat kínálnak. Ennek értelmében a privátautonómia nem csupán egyéni jogok kérdése, hanem a gazdasági rendszer alapvető működésének kulcsa is, amely támogatja a piac versenyre épülő struktúráját és elősegíti a gazdasági növekedést.⁴⁹

A privátautonómia támogatása mellett a magánjog egyik fontos feladata a verseny védelme is. A gazdasági verseny nemcsak a hatékonyságot növeli, hanem elősegíti az innovációt, a fogyasztói választás szabadságát és az árak optimalizálását. A magánjogi szabályoknak tehát oly módon kell érvényesíteniük a privátautonómiát, hogy az előmozdítsa ezeket a célokat, miközben a közérdek védelme sem szorulhat háttérbe. A verseny fennmaradásához és fejlődéséhez szükséges jogi kereteket részben a magánjog biztosítja, hiszen a szerződési szabadság, a tulajdonjog és az egyéb alapvető magánjogi intézmények garantálják a gazdasági tevékenységek jogszerűségét és hatékonyságát, ugyanakkor a diszpozitív szabályok mellett pont a verseny és a közérdek védelmében hangsúlyos szerepet kell kapjanak az állam által szigorúan meghatározott, eltérést nem engedő kógens vagy klauzikálós kógens szabályok is.⁵⁰ Benke József szerint a széles körben biztosított magánautonómia rendszerében alapvetően két korlátozó tényező érvényesül: egy *de iure* korlát, amely az állam által alkotott jogszabályi keretek között a társadalmi igazságosság erkölcsi alapú eszméjét valósítja meg, valamint egy *de facto* korlát, amely a magánautonómiát „kvázi evolúciósan”, teljesítmény alapján korlátozza, ez pedig a szabad verseny.⁵¹ Utóbbi azonban láthatóan nem mindig képes megfelelő korlátként szolgálni, a piac működése és a privátautonómia korlátlan érvényesítése bizonyos esetekben káros hatásokkal járhat. Az olyan jelenségek, mint a monopóliumok kialakulása, a versenytorzítások vagy a fogyasztói jogok csorbitása, mind olyan problémák, amelyek beavatkozást igényelnek a közérdek védelmében. Ilyen esetekben a közjogi szabályozásnak kell korlátoznia a privátautonómiát annak érdekében, hogy a piac és a társadalom érdekei kiegyensúlyozottan érvényesülhessenek.

A szerződési szabadság tehát nagyon fontos alapelve a piaci viszonyoknak, és ideális esetben képes lehet korlátozó szerepet is ellátni, bizonyos piacokon azonban ez nem elegendő, és szükséges jogi eszközökkel is korlátozni a privátautonómia ezen részét bizonyos társadalmi érdekek védelme céljából.⁵² A platformok privátautonómiája ebből következően nem sérül a DSA által bevezetett szabályoknak köszönhetően, ugyanis ezekben az esetekben semmiféleképp nem beszélhetünk egyenlő rangú felekről, a felhasználók számára voltaképp a szerződés megkötését vagy meg-nem-kötését kivéve semmilyen autonómia nem áll rendelkezésre a platformokkal szemben. A platformok

⁴⁹ Vékás Lajos: Az új Polgári Törvénykönyvről. *Jogtudományi Közlöny*, 2013/5. 228–229.

⁵⁰ Auer Ádám: A diszpozitivitás jelentősége a társasági jogban. *Magyar Jog*, 2016/7–8. 396.

⁵¹ Benke József: *Bevezetés a magyar magánjog általános elveibe*. Budapest, HVG-ORAC, 2019. 41.

⁵² Papp Tekla: Gondolatok az Európai Unió digitális jogalkotásának hatásairól a magyar szerződési jog rendszerére. In: Koltay András – Szikora Tamás – Lapsánszky András (szerk.): *A vadnyugat vége? Tanulmányok az Európai Unió platformszabályozásáról*. Budapest, ORAC, 2024. 26. https://doi.org/10.59851/9789632586328_01

sokkal erősebb alkupozícióval rendelkeznek, mint a felhasználók, akik többnyire⁵³ függő helyzetben vannak, és kénytelenek elfogadni a szolgáltatók „házirendjét”. Ebből kifolyólag a közérdek védelme és a felek egyenjogúságának megteremtése céljából nem mondható túlzónak a beavatkozás a platformok szerződéses szabadságába és privátautonómiájába.⁵⁴

5. Alapjogvédelem a felhasználási feltételeken keresztül

A DSA 14. cikkének 4. bekezdése igencsak fontos előírást tartalmaz, amely közjogi eszközökkel avatkozik be az online platformok és a felhasználók közötti viszonyokba azáltal, hogy az alkotmányjogból áttemelt követelményeket épít be a magánjogi szerződésekbe. Ez a rendelkezés arra kötelezi a platformokat, hogy amikor felhasználói tartalmak korlátozását vagy eltávolítását végzik, eljárásuk során kellően gondosak, objektívek és arányosak legyenek. Ezen túlmenően, a platformoknak figyelembe kell venniük az érintett felek jogait és jogos érdekeit, különösen a felhasználók alapvető jogait, mint például a véleménynyilvánítás szabadságát, a tömegtájékoztató szabadságát és az Alapjogi Chartában biztosított egyéb alapvető jogokat.⁵⁵

A közösségi média és digitális platformok globális térnyerésével párhuzamosan az Unió felismerte, hogy a platformok tartalommoderálási politikái olyan széles hatáskört biztosítanak a szolgáltatóknak, amelyekkel az alapjogok sérülhetnek, ha azokat nem megfelelően védik. Ez a bekezdés tehát lényegében az Alapjogi Chartában foglalt jogok közvetlen védelmét követeli meg a platformoktól, beépítve azt a felhasználási feltételekbe. A DSA célja, hogy ezen jogi kereteken keresztül biztosítsa az alapjogok védelmét, és voltaképp az alapvető jogok horizontális hatályát teremti meg, vagyis azt, hogy a magánjogi szereplők között is érvényesüljenek az alkotmányos alapjogok. Az alapjogok kötelezettje a hagyományos megközelítésben az állam. Az alapjogok magánszemélyek közötti érvényesülése külön értelmezési kérdés. Vannak, akik szerint az államnak nincs szerepe az alapjogok magánszemélyek közti érvényesülését érintően,⁵⁶ többek szerint azonban az államnak jogvédelmi kötelezettsége van az alapjogokra vonatkozóan magánszemélyek között is.⁵⁷

Az alapjogok horizontális hatálya lehet közvetett vagy közvetlen. A közvetett hatály elmélete alapján az alapjogi normák közvetlenül nem alkalmazhatók a magánjogi viszonyokban, csupán iránymutatást nyújtanak a magánjogi jogviták értelmezéséhez. Ezzel szemben a közvetlen hatály elmélete szerint az állam kötelessége úgy alakítani a magánjogi szabályozást, hogy az biztosítsa az alapjogi normákban foglalt jogosult-

⁵³ Jelen tanulmány nem érinti az online platformokat üzleti céllal igénybe vevő felhasználók kérdéskörét.

⁵⁴ Ld. Niva Elkin-Koren – Giovanni De Gregorio – Maayan Perel: Social Media as Contractual Networks: A Bottom Up Check on Content Moderation. *Iowa Law Review*, Vol. 107., No. 1. (2022).

⁵⁵ DSA 14. cikk (4) bek.

⁵⁶ Ld. pl. Bakó Beáta: Uniós alapjogok a tagállamokban. Az Alapjogi Charta alkalmazási és értelmezési problémái. *Iustum Aequum Salutare*, 2015/1. 182.; Bedő Renáta: Az Alapjogok érvényesülése magánviszonyokban Magyarországon. Fókuszban a fórumrendszer. *Fundamentum*, 2018/1. 67.

⁵⁷ Schanda Balázs – Balogh Zsolt (szerk.): *Alkotmányjog – Alapjogok*. Budapest, Pázmány Press, 2014. 33.

ságok érvényesítését és sérthetetlenségét, így az alapjogok a magánszemélyek egymás közötti viszonyaiban is érvényesülnek.⁵⁸ Ez a felfogás így a magánjogi jogvitákat könnyen emberi jogi vitákká tudná alakítani, ugyanakkor ahogy arra Chronowski Nóra is rámutat, „a multinacionális és transznacionális vállalatok rendkívül speciális, befolyásos és hatalmi túlsúllyal rendelkező magánjogi szereplők, ezért az egyénnel – sőt, akár az egyes államokkal – szemben mutatkozó dominanciájuk miatt megfontolandó lehet a közvetlen horizontális hatály elismerése bizonyos jogviszonyokban”.⁵⁹ A horizontális hatály elméletének fontos képviselője Sólyom László,⁶⁰ Lenkovics Barnabás⁶¹ és Gárdos-Orosz Fruzsina⁶² mellett Lábady Tamás is, aki alapvetőnek tekintette, hogy az alkotmányban foglalt jogoknak közvetlen hatálya van, és ugyanúgy alapját képezhetik a magánjogi ítékezésnek mint bármely más jogszabály.⁶³ Ugyanakkor a jogirodalomban megfogalmazódott „maradék-elv” szerint csak abban a ritka esetben hivatkozhat közvetlenül és kizárólagosan az Alkotmányra a rendes bíróság, ha nincs megfelelő magánjogi szabály az adott ügyre vonatkozóan.⁶⁴ Ha a jogrendszer piramisában az alsó és középső szinteket kihagyva a konkrét életviszonyra közvetlenül a legabsztraktabb normát alkalmaznánk, az a piramis fejtetőre állítását jelentené.⁶⁵ Így tehát például ha valaki szerződési szabadságával élve valamilyen alapjogban foglalt jogosultságot megsértő magatartást tanúsít, főszabályként nem elsősorban alapjogot sért, hanem az alapjogot vagy annak mögöttes eszményét tartalmazó magánjogi normát, s ezzel az alapjogi sérelem kizárólag magánjogi eszközökkel is remekül elhárítható.⁶⁶ A hazai Alkotmánybírósági gyakorlat is arra mutat rá, hogy „az Alaptörvényben foglalt jogok a magánjog generálklauzuláin keresztül képesek beszűrődni a magánjog rendszerébe. Ahol tehát még generálklauzula alkalmazására sincs lehetőség, ott az alkotmányi jogok sem képesek közvetlenül hatni a magánjogban.”⁶⁷ Vagyis a magyar Alkotmánybíróság gyakorlata, és az ezzel foglalkozó szakirodalom többségi álláspontja szerint az alapjogok hatása a magánjogi viszonyokban csak közvetetten érvényesül, azaz az állam (különösen a törvényhozói hatalom) tevékenysége révén (ezt nevezzük kisugárzó hatásnak).⁶⁸

⁵⁸ Petrétei József: *Az alkotmányos demokrácia alapintézményei*. Budapest–Pécs, Dialóg Campus, 2009. 440–441.

⁵⁹ Chronowski Nóra: Üzlet és emberi jogok – nemzetközi törekvések és alkotmányjogi korlátok. *Jura*, 2013/2. 12.

⁶⁰ Sólyom László: *Az alkotmánybíráskodás kezdetei Magyarországon*. Budapest, Osiris, 2001. 229.

⁶¹ Ld. Lenkovics Barnabás: Polgári alanyi jogok – alkotmányos alapjogok. In: Sajó András (szerk.): *Alkotmányosság a magánjogban*. Budapest, Complex, 2006.

⁶² Ld. Gárdos-Orosz Fruzsina – Bedő Renáta: Az alapvető jogok érvényesítése a magánjogi jogviták során – az újabb alkotmánybírósági gyakorlat (2014–2018). *Alkotmánybírósági Szemle*, 2018/2.

⁶³ Lábady Tamás: *A magánjog általános tana*. Budapest, Szent István Társulat, 2017. 130–131.

⁶⁴ Navratyil Zoltán: Rendhagyó recenzió Sajó András Alkotmányosság a magánjogban című művéről. *Iustum Aequum Salutare*, 2008/4. 217.

⁶⁵ Lenkovics i. m. 111.

⁶⁶ Navratyil i. m. 219.

⁶⁷ 8/2014. (III. 20.) AB határozat, indokolás, 56. bek.

⁶⁸ Chronowski (2023) i. m. 3.

Az európai jogrendben elterjedt megközelítés a közvetett horizontális hatály elve, amely szerint az alapvető jogok nemcsak az államra rónak kötelezettségeket (például az alapjogok tiszteletben tartásának érdekében történő be nem avatkozás formájában), hanem egy objektív alkotmányos értékrendet is létrehoznak, amely az egész jogrendszert áthatja. Ennek az értékrendnek minden jogszabállyal összhangban kell lennie, és a jogalkalmazás során úgy kell értelmezni a jogszabályokat, hogy azok megfeleljenek ennek az értékrendnek. Az alkotmányos értékek leginkább a jogágak kódexeiben található általános klauzulákban jelennek meg. Mivel az alapjogi normák közvetlen alkalmazása a magánjogi jogvitákban nem lehetséges, inkább iránymutatóként szolgálnak az ilyen ügyek eldöntéséhez. A bíróságoknak ítélezésük során figyelembe kell venniük ezeket az alkotmányos alapú generálklauzulákat, és a jogszabályokat az alkotmányban rögzített alapjogi értékekkel összhangban kell értelmezniük.⁶⁹

Ez nem ismeretlen gondolat, a német jogirodalomban és joggyakorlatban már régóta ismert fogalom az alapjogok „*Drittwirkungja*”, vagyis egyéni jogviszonyokra való továbbhatása, átgűrűzése.⁷⁰ A Themel-döntésben⁷¹ a müncheni kerületi fellebbviteli bíróság (*Oberlandesgericht München*) kijelentette, hogy a Facebook-ra történő regisztrációval magánjogi értelemben szerződés jön létre a felhasználó és a platform üzemeltetője között.⁷² A Bíróság megvizsgálta a Facebook közösségi irányelveit, és megállapította, hogy az akkori 5.2. pont alkalmazása – amely a Facebook intézkedésének alapja volt ebben az ügyben – a német polgári törvénykönyv (BGB) 241. II. szakaszának megsértését jelentette, mert felhatalmazza a Facebookot arra, hogy eldöntse, mely bejegyzések vagy megjegyzések sértik a közösségi irányelveket.⁷³ A Bíróság megállapította, hogy ez az egyoldalú felhatalmazás ellentmond a polgári törvénykönyv azon követelményének, mely szerint az általános szerződési feltételekkel kötött szerződések esetében mindkét fél köteles tiszteletben tartani egymás jogait és érdekeit.⁷⁴ A Bíróság hangsúlyozta, hogy a Facebook, mint közösségi média platform célja az, hogy felhasználóinak „nyilvános piacot” biztosítson a vélemények cseréjére, és megjegyezte, hogy a véleménynyilvánítás szabadságához való joggal összefüggésben megengedett megnyilvánulásokat nem törölheti a platformról.⁷⁵ A Facebook egyoldalú felhatalmazása arra, hogy töröljön olyan véleménynyilvánítást is, amely nem jogsértő, igazságtalan előnyhöz juttatja a szolgáltatót, és az ezen alapuló esetleges döntés, amely alkotmányosan védett szólásokat is törölhet, szerződésszegésnek minősülhet.⁷⁶ Egy másik ügyben a Német Szövetségi Legfelső

⁶⁹ Klein Tamás: A DSA alapjogvédelmi mechanizmusa mint alkotmányjogi nóvum. In: Koltay András – Szikora Tamás – Lapsánszky András (szerk.): *A vadnyugat vége? Tanulmányok az Európai Unió platformszabályozásáról*. Budapest, ORAC, 2024. 272. https://doi.org/10.59851/9789632586328_13

⁷⁰ Cservák Csaba: Gondolatok az alapjogok érvényesüléséről, alkalmazhatóságáról – egy doktori értekezés margójára. *Jura*, 2018/1. 476.

⁷¹ Themel v. Facebook, 18 W 1294/18. 30. bek.

⁷² Uo. 31. bek.

⁷³ Uo. 64. bek.

⁷⁴ Uo. 42. bek.

⁷⁵ Uo. 43. bek.

⁷⁶ Uo. 35. bek.

Bíróság (*Bundesgerichtshof*, BGH) 2021-ben mondta ki,⁷⁷ hogy a Facebook által alkalmazott üzletszabályzat, amely a felhasználói bejegyzések törlését és a fiókok zárolását szabályozza a belső irányelvek megsértése esetén, érvénytelen.

A konkrét ügy a Facebook azon döntését érintette, amelyek során bejegyzéseket töröltek és fiókokat zároltak, mert a platform szerint a felhasználók megsértették a gyűlöletbeszédre vonatkozó szabályokat. (A Facebook két olyan bejegyzést távolított el, amelyek migránsokkal szembeni ellenséges kijelentéseket tartalmaztak, és átmenetileg zárolta az érintett felhasználói fiókokat.) A bíróság szerint bár a felhasználási feltételek szerződéses jogviszony részét képezték, a BGH úgy találta, hogy ezek a rendelkezések a BGB 307. § (1) bekezdés 1. pontja szerint indokolatlanul hátrányos helyzetbe hozták a felhasználókat, ezért érvénytelenek. A BGH ítélete szerint egyensúlyt kell teremteni a felhasználók szólásszabadsága és a Facebook szerződési szabadsága között, és bár a Facebook jogosult arra, hogy a felhasználóktól bizonyos kommunikációs normák betartását elvárja, ezek nem haladhatják meg a jogilag megengedett kereteket. A felhasználók szólásszabadságának védelme érdekében a Facebook nem rendelkezhet korlátlan joggal a bejegyzések törlésére és a fiókok zárolására. Ahhoz, hogy ezek a szabályzatok érvényesek legyenek, a Facebooknak biztosítania kell, hogy a felhasználók tájékoztatást kapjanak a bejegyzés eltávolításáról, előzetes figyelmeztetést kapjanak a fiók zárolásának szándékáról, indoklást kapjanak a döntés okairól valamint lehetőséget az erre történő válaszadásra. (Ezek a kritériumok egyébként összhangban vannak a DSA jelenlegi szabályaival.)

Összességében tehát láthatjuk, hogy a magánjogi kapcsolatokban is szükség van az alapjogi szempontok megjelenésére,⁷⁸ ebből következően az alapjogvédelem beépítése a platformok és felhasználók közötti szerződéses viszonyokba új, de elengedhetetlen és logikus lépés a platformszabályozás fejlődésében. Az alapjogvédelem ilyen irányú integrációja biztosítja, hogy a digitális térben is megvalósuljon az alapvető jogok érvényesülése, nem csupán elméleti, hanem gyakorlati szinten is. Ez a változás hosszú távon elkerülhetetlen volt, és szükséges ahhoz, hogy a platformok működése összhangban legyen az európai alapjogi elvekkel és az alkotmányos jogrenddel.⁷⁹

6. Konklúzió

A közjog és a magánjog kapcsolata továbbra is az egyik legjelentősebb és legösszetettebb kérdése a modern jogrendszereknek. A közjogi és magánjogi szabályok közötti határvonalak elmosódása és kölcsönös függésük növekedése folyamatosan új kihívások elé állítja mind a jogalkotókat, mind a jogtudományi kutatókat. Az online térben a magánjog és a közjog közötti határvonal egyre inkább elhalványul, különösen a platformok működését és szerződési szabadságát illetően. A globális technológiai vállala-

⁷⁷ III ZR 179/20 és III ZR 192/20 számú ügyek. *dejure.org*, <https://tinyurl.com/4hupxtph>

⁷⁸ Vékás Lajos: Új irányok a magánjogban. *Magyar Tudomány*, 2007/12. 1564.

⁷⁹ João Pedro Quintais – Naomi Appelman – Ronan Ó Fathaigh: Using Terms and Conditions to Apply Fundamental Rights to Content Moderation. *German Law Journal*, Vol. 24., No. 5., (2023) 881–911. <https://doi.org/10.1017/glj.2023.53>

latok olyan mértékű befolyással bírnak, amely szükségessé teszi a közérdek védelme érdekében a szerződési autonómiájuk visszaszorítását. Az Európai Unió DSA rendelete példaként szolgálhat erre a beavatkozásra, hiszen világosan mutatja, hogy a magánjogi viszonyokban is szükség van közjogi kontrollra az egyenlőtlenségek csökkentése érdekében. Ugyanakkor az alapjogvédelem megjelenése ezen viszonyokban új kérdéseket vet fel. A platformok szerződési szabadságának korlátozása és az alapjogvédelem integrálása szükséges lépésekké váltak a felhasználói jogok védelme és a közérdek biztosítása érdekében, azonban bár a közjogi beavatkozás indokolt, az alapjogi követelmények számonkérhetősége és érvényesítése komoly kétségeket vet fel a szabályozás tényleges végrehajthatóságával kapcsolatban. A közjog és a magánjog összefonódása tehát új, komplex kihívásokat hoz magával, amelyek alaposabb vizsgálatot és folyamatos finomhangolást igényelnek mind a jogalkotás, mind a jogalkalmazás területén.